ARCHIEF COLLEGIALE O.L.V. KERK AARSCHOT

EDICT NOPENDE DE

Tittels ende Teeckenen van Eere ofte van Edeldom, het voeren der Waepenen, ende andere Teeckenen van Onderscheyt.

Van den 11. December 1754.

TOT BRUSSEL,
By GEORGIUS FRICX, Drucker van Haere Keyserlijcke ende Coninghlijcke Majesteyt. 1755.

uijt gesonden 17 janrij 1756: aen geheel het quartier

MARIA THERESIA by der gratie Godts, Rooms-Keyserinne, Koninginne van Duytslandt, van Hongarien, van Bohemen, van Dalmatien, van Croatien, van Esclavonien, &c. Aerts-Hertoginne van Oostenryck, Hertoginne van Bourgondien, van Lothryck, van Brabant, van Limbourg, van Luxembourg, van Guelder, van Milanen, van Stirien, van Carinthien, van Carniole, van Mantua, van Parma ende Plaisance, van Wirtemberg, van hoogh ende leegh Silesien, &c. Princesse van Suaben ende van Transilvanien; Marck-Gravinne van 't H. Rooms-ryck, van Bourgau, van Moravien, van hoogh ende leegh Lusatien; Gravinne van Habspourg, van Vlaenderen, van Artois, van Tirol, van Henegauw, van Namen, van Ferrete, van Kybourg, van Gorice ende van Gradisca; Landt-Gravinne van Alsatien; Vrouwe van de Marche van Sclavonien, van Port-Naon, van Salins ende van Mechelen; Hertoginne van Lorreynen ende van Bar; Groote Hertoginne van Toscanen: Alsoo in misachtinge der Placcaerten geëmaneert nopende den Edeldom, Tittels van Eere, Waepenen ende andere Teeckenen van Onderscheyt zyn ingecropen veele misbruycken de welcke soodaenigh vermenigvuldight zyn dat de prerogativen toegeeygent aen den waerachtigen Edeldom worden geusurpeert door Onedele ofte Roturiers, Wy daerinne willende voorsien hebben goetgevonden te doen uytgeven het Placcaert sulckx als hier naer volght van woorde tot woorde.

MARIA THERESIA by der gratie Godts, Rooms-Keyserinne, Coninginne van Duytslandt, van Hongarien, van Bohemen, van Dalmatien, van Croatien, van Esclavonien, &c. Aerts-Hertoginne van Oostenryck; Hertoginne van Bourgondien, van Lothryck, van Brabant, van Limbourg, van Luxembourg, van Guelder, van Milanen, van Stirien, van Carinthien, van Carniolen, van Mantua, van Parma ende Plaisance, van Wirtemberg, van hoogh ende leegh Silesien, &c. Princesse van Suaben ende van Transilvanien; Marck-gravinne van 't H. Rooms-Ryck, van Bourgau, van Moravien, van hoogh ende leegh Lusatien; Gravinne van Habspourg, van Vlaenderen, van Artois, van Tirol, van Henegauw, van Naemen, van Ferrete, van Kybourg, van Gorice ende van Gradisca; Landt-gravinne van Alsatien; Vrouwe van de Marche van Sclavonien, van Port-Naon, van Salins ende van Mechelen; Hertoginne van Lorreynen ende van Bar; Groote Hertoginne van Toscanen. Alsoo Wy onderricht syn dat t'sedert het uytgeven van het Edict van hunne Hoogheden de Aerts-Hertoghen ALBERTUS ende ISABELLA, in date 14. December 1616. soo nopende de dracht der Waepenen ende Waepen-Schilden als ten opsichte van de andere Teeckenen ende Tittels van Eer ende Edeldom, de versuyminge van veele artiekelen van het selve Edict ende de verkeerde Interpretatie van eenige andere soo veele ongeregeltheden ende wanorders hebben doen erleven, dat de onderscheydt-teeckens ende voorreghten die gereserveert moeten wesen voor den Luyster van de differente Orders des Edeldoms, bevonden worden in confusie geraeckt te wesen ende geusurpeert te syn door Onedele ofte Roturiers, de welcke in plaetse van besonderlijck voor oogwit te nemen den Koophandel ende de oeffeninge der Konsten soo voordeeligh aen het Landt hun dickwils vergeten in eene al te groote Pracht, teenemael strydigh met hunnen Staet, ende sigh onbehoorelijck toeeygenen de Eer ende de Tittels die privativelijck toekomen aen den Edeldom; Onse Souvereyne autoriteyt oock soo wel als het onderhouden van het goet Order ende van

de subordinatie in onse Nederlandtsche Provincien even geinteresseert wesende, dat diergelijcke excessen eens krachtelijck gestut worden : Soo hebben Wy ons doen voorhouden de verscheyde Placcaerten, Reglementen ende Ordonnantien in voortyden op dit stuck gemaeckt; ende naer te hebben doen consulteren de gene van onsen Secreten Raede ende andere, hebben Wy, met advies van onsen seer lieven ende seer beminden Swaeger ende Cosyn den Hertogh CAREL ALEXANDER, van Lorreynen ende Bar, onsen Stadthouder, Gouverneur ende Capiteyn Generael der Nederlanden, ende gehoort onsen Suprêmen Raede residerende by onsen Konincklijcken Persoon voor het Departement der voorsz. Landen, geordonneert ende gestatueert, gelijck Wy ordonneren ende statueren mits desen, uyt onse sekere wetentheydt, volle macht ende suprême autoriteyt.

EERSTEN ARTIEKEL.

Dat het geseyt Edict van 14. December 1616. het welcke Wy willen aensien worden als den grondt-steen van het tegenwoordigh, achtervolght ende uytgevoert sal worden in alle syne punten, artiekelen ende dispositien, soo wel als alle andere Reglementen ende Ordonnantien op het selve stuck uytgegeven, t'zy wegens Ons, t'zy wegens onse glorieuse Voorsaeten de Souvereynen der Nederlanden, voor soo veel daer aen mits desen niet en is gederogeert.

II.

Niemant en sal mogen aennemen ofte sigh toeschryven de qualiteyt van Schiltknaepe, Joncker, Edelman ofte anderen Tittel van Edeldomme draegen ofte voeren, in't openbaer ofte secreet Getimbreerde Waepenen, 't zy in Segels, Cachetten, Tapisseryen, ofte in eenige andere Acten gebruycken de Plechtigheden ofte Eer aen d'Edellieden competerende, ten zy hy gekomen zy van ouden Edelen Stamme ofte wel dat hy, synen Vader, groot-Vader ende outgroot-Vaeder openbaerelijck geleeft sullen hebben als Edellieden; ende voor sulcx gemeynelijck sullen gehouden geweest hebben.

III.

De geseyde teeckenen van Edeldom sullen oock mogen gebruycken die de welcke, ofte welckers Vaderlijcke voor-Ouders in rechte mannelijcke linie by Ons ofte by onse Voorsaeten vereert sullen geweest hebben met den graet van Edeldom, by opene brieven van Nobilitatie, ofte die ter oorsaecke van hunne Staeten, Officien, ofte Ampten, ofte van de gene van hunne Vaders ofte groot-Vaders van de Vaderlijcke zyde gerecht syn sulcx te mogen doen.

IV.

Onder dese Staeten ende Officien en zyn niet begrepen alle die de welcke tot nu toe in geene behoorelijcke possessie en zyn geweest van de teeckenen van Edeldom ende van Eer te gebruycken, in de twee voorgaende artikelen uytgedruckt.

V.

Wy verbieden aen alle onse Onderdaenen van wat qualiteyt ofte conditie sy mogen wesen aen te nemen, te draegen ofte te verheffen den Naem ofte Wapenen van andere Huysen ofte Edele Geslachten, alwaer 't oock soo dat de mannelijcke linie van dese Huysen ofte Geslachten uytgestorven soude wesen, uytgenomen de Edellieden aen wie sulcx toegestaen sal zyn, by Adoptie, Contract van Houwelijck, Testament, ofte andere deughdelijcke dispositie van de gene der selve Geslachten gelijcken Naem ende Waepenen van de uytgestorvene Familien draegende, ende die daer toe bekomen sullen hebben van Ons ofte onse Voorsaeten besonderen oorlof by opene Brieven in behoorelijcke forme, d'welck sy gehouden sullen wesen te doen enregistreren in de Registers van onse Officiers d'Armes gelijck hier naer sal worden verclaert, op pene van eene amende van 200. guldens boven het redressement van het gene gedaen sal wesen ter contrarie.

VI. Verbie-

V I.

Verbieden oock aen een jegelijck te verstellen, ofte te verkeeren het Order van syne Quartieren in syne Genealogien, Begraef-plaetsen, Graf-schriften, Venster-glaesen ofte elders, 't zy in het openbaer, 't zy in het geheym, ofte daer onder te voegen Quartieren geleent van andere Huysen, ofte daer in te stellen eenige valsche, Onedele, ofte gesupponeerde, op pene dat de selve op alle plaetsen t' synen koste sullen worden gebroken, ende uytgeschrabt, ende dat de overtreders daer-en-boven sullen gecondemneert worden in eene boete van 200. guldens.

V I I.

Die de welcke voor desen verkregen hebben, ofte naemaels alnoch sullen komen te verkrygen by Versterffenisse, Testament, Gifte, Contract van Houwelijck, Mangelinge ofte wat anderen Tittel het soude mogen wesen, eenigh Landt, Leen, ofte Heerelijckheydt zynde den Toenaem van eenigh Huys ofte Edel geslachte en sullen daer af den Naem ofte Waepens niet mogen voeren, maer sullen hun moeten vergenoegen met hun te seggen Heere van de voorsz. Plaetsen daer by voegende hunnen eygen Naem ende Toenaem; by aldien nochtans dat dese Landen, Leenen ofte Heerelijckheden besondere Waepenen hebben die daer aen annex zyn ende hun toebehooren, soo sullen de Acten raeckende de Justitie van diergelijcke Plaetsen Gesegelt ende Gecacheteert mogen worden met de geseyde Waepen als te voren.

V I I I.

Is het saecken dese Landen, vereert wesende met eenigen verheven Tittel van Eere, als van de Baenderye, Borchgraefschap, Graefschap, Marckgraefschap, Prinsdom ofte Hertoghdom, door Houwelijck, Testament, Versterffenisse, Contract ofte andersints door Vrouwelijcke ofte Collaterale linie komen toe te vallen aen Edele Persoonen, niet

verſien weſende van de voorſz. reſpective Tittels, de ſelve Perſoonen en ſullen hun daer af niet mogen bedienen, nochte ſigh den Tittel geven van Baenderheere, Borchgraef, Graef, Marckgraef, Prins ofte Hertogh, ten zy ſy daer toe onſe confirmatie ſullen bekomen hebben : ende is het ſaecken deſe Landen in de handen komen van Perſoonen weſende Onedel ofte niet hebbende de Qualiteyt corresponderende met deſe Tittels; Wy willen, dat deſe Tittels komen te ceſſeren, ende ſy ſullen geextingueert zyn ende vereenight worden aen onſe Domeynen, ſonder dat de Beſitters der voorſz. Landen de ſelve ſullen mogen nemen ofte toelaeten dat ſy hun by andere gegeven worden op pene van eene boete van 300. guldens.

I X.

De gene die hunnen Edeldom ſullen bevleckt hebben met eenige mecanique Oeffeninge, Ambacht ofte anderſints met eenige Profeſſie, derogerende aen hunne eerſte Qualiteyt, en ſullen van de ſelve niet mogen genieten nochte van eenige Eer, Prerogative, ofte Vrydom competerende aen den Edeldom, ten waere ſy eerſt ende voor al diergelijcke Profeſſie verlieten ende van Ons ſouden verworven hebben onſe Brieven van Rehabilitatie, ende herſtellinge van hunnen ouden Edeldom, naer dat ſy bethoont ſullen hebben dat ſy wettelijck ende in rechte linie af ſyn komende van eenen Edelen Perſoon ofte Geſlachte; ende deſe Brieven van Rehabilitatie ſullen ſy moeten doen enregiſtreren in de Regiſters van onſe Officiers d'Armes, aleer hun van de ſelve te mogen behelpen, alles op eene boete van 200. guldens, wel verſtaende nochtans dat Wy by het diſpoſitief van deſen artikel niet en verſtaen, in eeniger weyſe te behinderen het Edict van wylen den Keyſer ende Koninck onſen ſeer lieven ende ſeer geeerden Vader ende Heer, in date 13. Junii 1736. by het welcke verclaert is geweeſt, dat, door Koophandel in het gros, 't zy te Water, 't zy te Landt in geender maniere gederogeert en wordt aen den Edeldom, willende in tegendeel dat deſe declaratie gehouden worde voor alhier gerepeteert ende beveſtight op den voet in het voorſz. Edict uytgedruckt, ende dat de ſelve haer volle ende geheel uytwerckſel ſal hebben.

X.

Wy verbieden aen alle onse Vassallen van wat staet ofte conditie sy mogen wesen van sigh toe te eygenen, ende aen alle andere van hun te geven 't zy in het spreken, 't zy in het schryven, den Tittel ofte Qualiteyt van Baenderheere ofte diergelijcken, ofte grooteren, ofte van aen hunne Waepenen te stellen Bannieren, Banderollen, ofte Hauders, ofte daer op eenige onbehoorelijcke Croonen te setten, ten waere sy konden bethoonen met autentique bescheeden, dat hunnen Naem ende de Landen, Leenen ofte Heerelijckheden, die sy besitten in onse Nederlandtsche Provincien, met diergelijcken Graet ofte Tittel van Eer vereerlijckt syn geweest by opene Brieven van Ons, ofte van onse Voorsaeten; ende waer het saecken hunne Tittels ende bescheeden door oorlogh ofte ander geval verloren waeren gegaen ofte in het ongereet geraeckt waeren, ende dat sy konnen bethoonen by getuygen, ofte andere verificative stucken dat hunne Voorsaeten diergelijcke Tittels in het openbaer ende sonder tegenseggen van iemandt hebben gevoert, soo sullen sy hun aen Ons konnen addresseren ten eynde van te bekomen 't zy nieuwe Brieven van de voorsz Creatie, 't zy Confirmatie van de oude ende primitive Tittels, faute dier en sullen sy de selve in geender manieren mogen gebruycken, op pene dat de selve Tittels t'hunnen koste sullen uytgedaen ende uytgeschrabt worden, ende dat sy daer-enboven gecondemneert sullen worden in eene boete van 200. guldens.

X I.

Niemandt en sal sigh mogen Ridder noemen ofte Tituleren, ten zy die de welcke wegens Ons, ofte de Princen onse Voorsaeten Ridders geslaegen ende gemaeckt zyn, op de selve pene als boven, ende dat den Tittel uytgedaen sal worden op alle de plaetsen daer hy bevonden sal wesen.

X I I.

Niemandt van onse Vassallen ofte Onderdaenen en sal sigh

in onse Nederlanden mogen behelpen van eenige Brieven van Legitimatie, Ridderschap, Nobilitatie, Octroi van nieuwe Waepenen, Vermeerderinge, Verhef, ofte Confirmatie dier ofte van Edeldom, Verleeninge van Tittels, Oprechtinge van nieuwe Tittels van hunne Landen, Leenen ofte Heerelijckheden, ofte van eenige andere Gratien ofte onderscheydt Teeckenen de welcke sy souden bekomen hebben, van eenige vremde Princen, Geestelijcke ofte Weirelijcke, op pene van dry hondert guldens amende voor iedere overtredinge, ende dese Tittels sullen uytgedaen ende uytgeschrabt worden t'hunnen koste.

X I I I.

De Vremdelingen van bekenden Edeldom de welcke alreede nedergeslaegen syn binnen onse Nederlanden, ofte die aldaer in het toekomende hun sullen komen nederslaen sullen nochtans mogen gebruycken de Tittels ende Eeren met de welcke sy becleedt zyn, ende sullen genieten de Vrydommen die aen onse Onderdaenen, Edel wesende, toebehooren, mits doende behoorelijck consteren van hunne Tittels ofte Staet ende dat de preuven die sy daer toe by sullen brengen geverificeert ende geregistreert sullen wesen met toestemminge onser Fiscaelen door den Raedt van de Provincie alwaer de selve sullen syn komen woonen.

X I V.

De gene die geadmitteert syn in de Geslachten van onse Steden en sullen uyt dien hoofde niet vermogen te draegen den Degen, nochte aen hun, nochte aen hunne Huysvrouwen eenigh teecken ofte Tittel van Edeldom mogen geven, op pene van twee hondert guldens.

X V.

Geenen Edelen ofte Getitreerden en sal vermogen ander Waepenen ofte Ciraeten te nemen buyten de gene die hem syn toegeeygent by syne opene Brieven, op pene dat de misbruycken ende excessen, dier ten desen opsighte sullen be-

gaen worden, by openbaer gesagh sullen herstelt worden, ende dat de overtreders sullen worden gecondemneert in eene boete van twee hondert guldens.

XVI.

Wy willen dat in de Waepenen van de Bastaerden ende Onwettige, ende hunne afkomelingen (alwaer 't oock dat sy by Ons ofte onse Voorsaeten waeren Gelegitimeert geweest) gestelt zy een merckelijck verschil, op pene van hondert guldens amende voor elcke contraventie: te weten aen die van de Bastaerden eene Barre, ende in die van hunne Wettige afkomelingen eene Breucke ofte ander sienelijck verschil, verscheyden van het gene gebruyckt wordt by de Jonghste Geborene afkomende van Wettigen Bedde, op dat men altydt de eene ende de andere soude konnen onderscheyden.

XVII.

Ende wat aengaet de Breucken in het voeren der Waepenen, Wy willen dat den inhoudt van den vyfden artikel van het Edict van den jaere 1616. nauwkeuriglijck zy geachtervolght, oock op pene van hondert guldens voor elcke contraventie.

XVIII.

Verbieden aen de oudste geborene Kinderen der Getitreerde van sigh dese Tittels toe-te-voegen geduerende het leven van hunnen Vader; verbieden insgelijck aen de Jonghste geboorne van naer hun Vaders doodt hun toe-te-eygenen eenige van dese Tittels beneffens hunne oudste Broeders, ofte oock te voeren de volle Wapenen ende de Kroonen die toekomen aen de Getitreerde, alwaer t' oock dat hunnen Vader ofte oudsten Broeder daer mede te vreden waeren: ende alle de gene die in dese overtredingen ende ongeregeltheden sullen bevonden syn, sullen betaelen eene boete van dry hondert guldens, ende de herstellinge van de voorseyde misbruycken ende overtolligheden sal geschieden t'hunnen coste, de Ouders sullen aenspreekelijck syn voor hunne Kin-

deren, ende de Oudtste Geborene voor hunne Jonghste Broeders, by soo verre sy sullen mede gewerckt ofte de voorsz. overtolligheden sullen gehandthaeft hebben, alles nochtans ten waere dat sy by Diplôme ofte opene Brieven verleent in behoorelijcke forme, ende door het competent Ministerie, 't zy van Ons ofte van onse Naersaeten bekomen diergelijcke vermeerderinge der Tittels ende waepenen gesaementlijck ende in't gemeyn voor alle ofte voor verscheyde van de selve Naemen ofte Familien.

X I X.

Wy willen dat alle de gene die door Ons ofte onse Voorsaeten bekomen hebben, ofte die hier naemaels sullen vercrygen, eenige Eer-Tittels op hunne Naemen ende Familien als van Baron, Borghgrave, Grave, Marquis, ofte andere meer verhevene ende die de selve Tittels met Onsen oorlof stellen op eenige van hunne Landen ofte Heerelijckheden die sy hebben ofte die sy komen te vercrygen, sullen gehouden syn de acte van dese Designatie ofte Erectie te doen aenteeckenen op de Registers van onsen eersten Roy d'Armes, als oock op den genen van den Roy d'Armes van de Provincie alwaer de Erectie sal geschiet zyn, mitsgaeders sullen sy de selve moeten doen enregistreren in de Reken-Caemer ende verificeren in den Raede van Finantie, op pene van hondert guldens amende.

X X.

Alswanneer men sal uytsenden ende distribueren gedruckte doodt-Brieven, soo willen Wy, dat de Druckers, die belast sullen zyn met de selve te drucken, daer van ten eersten een exemplair sullen overleveren aen onse Raeden Fiscaelen hunder Domicilie, als oock aen de Camer der Herauten, op pene van eene amende van vyf-en-twintigh guldens voor elcke reyse dat sy daer van in faute sullen blyven.

X X I.

Wy permitteren aen de Genobiliteerde het draegen van eenen Silveren Degen, ende permitteren hun insgelijckx aen

hunne Huysvrouwen te doen geven den Tittel van Vrouwe ofte Mevrouw.

XXII.

Wy verbieden het draegen van den Degen aen alle de gene die niet Edel en zyn, ofte die niet en zyn geauthoriseert ofte wel in behoorelijcke possessie van den selven te draegen, uyt crachte van hunne Ampten ende Bedieningen, op pene van hondert guldens amende.

XXIII.

Wy verbieden oock aen alle de gene die van mindere Qualiteyt syn als Riddere, te draegen eenen Gouden, vergulden ofte diergelijcken Degen, op pene van hondert guldens amende.

XXIV.

Wy verbieden aen alle de gene die niet Edel en zyn, 't zy van Stamme, 't zy uyt crachte van opene Brieven ofte uytten hoofde van hunne Ampten, te aenveirden eenigh teecken van Edeldom, te doen ofte te gedoogen dat-men hunne Huysvrouwen geve den Tittel van Vrouwe ofte Mevrouw in't openbaer oft in't geheym, op pene van twee hondert guldens boete voor elcke overtredinge.

XXV.

Men sal in materie van Rouw ende op de Begraeffenissen ende Uytvaerden nauwkeurighlijck achtervolgen het Placcaert oft Pragmatique van den jaere 1720. d'welck Wy achter dese Tegenwoordige hebben doen herdrucken.

XXVI.

Wat aengaet de lyck-Blasoenen, dese en sullen niet mogen voorgestelt worden aen de sterf-huysen, ten zy voor Ridderen ofte afkomelingen van Getitreerde, ofte van ou-

den Adel van vier generatien, op pene van dry hondert guldens boete, mitsgaoders dat de selve op hunnen koste sullen afgedaen worden.

XXVII.

Niemandt en sal vermogen te draegen Linne-Boorden ofte soo geseyt Pleureusen, nochte den Degen te overtrecken met swart Laecken, nochte oock swarte Degens te draegen, ten zy die de gene Edel syn ofte Genobiliteert, op pene van hondert guldens voor d'eene ende d'andere van dese contraventien.

XXVIII.

Verbieden aen alle de gene die van geenen Adel syn op hunne Begraeffenisse ofte Lyckdiensten te stellen ofte hun te bedienen van Flambeeuwen, die men stelt rontom het doodt Lichaem ofte de Baere; ende niemandt en sal sigh mogen toe-eygenen ofte geven den Tittel van Douariere, ten zy de Weduwen van Ridderen oft de afkomende van Getitreerde, ofte de welcke uytten hoofde van hunne Officien voor dusdaenigh gehouden worden, op pene van hondert guldens amende voor d'een ende d'andere van de geseyde excessen.

XXIX.

Wy verclaeren dat den Tittel van *Hooghmogende* ende van *Hoogheyt* eenighlijck toekomt aen Souvereyne Princen van ouden Huyse; verbieden aen alle andere van wat verhevene Qualiteyt sy oock syn, van sigh die toe-te-voegen ofte te gedoogen dat-men hun die geve, op pene van ses hondert guldens boete.

XXX.

Verclaeren dat aen onsen Minister Plenipotentiaris, aen den Opper-Bevelhebber van onse Legers, aen de Ridderen van het Gulden-Vlies, aen de Veld-Mareschalken van onse Legers ende aen onse Raeden van Staet, Intime ende Actuele, toekomt

toekomt den Tittel van Excellencie : Verbieden aen alle andere van den selven te aenveerden ofte sigh dien toe-te-schryven opentlijck ofte in't geheym, op pene van ses hondert guldens boete.

X X X I.

Niemandt en sal sigh vermogen te bedienen van een Kusse op verheven Trede, in de Fransche taele geseght, *Estrade*, ten zy de gene zyn van Souvereynen Huyse, op pene van dry hondert guldens boete.

X X X I I.

De Vrouwen van Hertogen, Princen ende Marquisen, sullen aen hunne Robens mogen hebben sleypende Steirten, behoudens dat sy hun daer van niet en sullen mogen bedienen in onse presentie ofte in presentie van onsen Lieutenant ende Gouverneur Generael van onse Nederlanden; Verbieden aen de gene zyn van mindere Qualiteyt de selve te draegen, op ses hondert guldens boete.

X X X I I I.

Permitteren aen de Ridderen van 't Gulde-Vlies, aen de Hertogen en Princen te boorden ofte te besneyden met Gout ofte Silver de Treden van hunne Koetsen, de Pilaeren van het sitten van den Koetsier, de Raeders ende Cassen van de Koetsen, mitsgaeders aen de selve hun te bedienen van Fluweele Overtrecksels ende van Quispels bewerckt met Gout ofte Silver, als oock van Peerde-getuygen ende Toomen gewerckt met Seyde; Verbieden aen alle de gene die zyn van mindere Conditie, het gene voorsz. te gebruycken, op pene van ses hondert guldens boete voor elcke overtredinge.

X X X I V.

Verbieden aen de Edele, niet zynde Getitreert, van hunne Koetsen meer dan met eenen enckelen Vergulden boort op de extremiteyt van de Casse te vercieren, mitsgaeders van hun te bedienen van Quispels aen hunne Peerden, op pene van hondert guldens voor elcke contraventie.

X X X V.

Verbieden aen alle de gene niet zynde van Adel, aen hunne Dienstboden te geven een Livrye ofte Kleet van meer als een couleur, het selve te beleggen met Boorden ofte Nestels op de schouderen, op pene van hondert guldens amende.

D

XXXVI.

Op dat den inhout van dit tegenwoordigh Edict nauwkeuriglijck worde achtervolght, soo willen Wy dat onse Roys d'Armes ofte Heraulten vier ofte ten minsten dry mael s'jaers hun vergaederen, te weten, alle dry ofte ten minsten alle vier maenden eens, ter convocatie van onsen eersten Roy d'Armes, ende by synen gebreke van den oudtsten onder hun, om te confereren ende te verhandelen het gene sal behooren te geschieden voor directie van hun Officie.

XXXVII.

Sy en sullen tegens de overtreders geene actie aenstellen ten zy in Corpore ende op den Naem van de Camer der Heraulten Sy sullen in elcke Stadt ter residentie van onse Raeden van Justitie gesaemender handt aenstellen eenen Advocaet van Officie, den welcken de maght sal hebben van te stellen eenen Procureur.

XXXVIII.

Wy willen dat die van de Camer der Heraulten van dry tot dry maenden, ofte ten minsten alle vier maenden respectivelijck sullen overleveren eene Lyste van de Processen die sy sullen aengestelt hebben tegens de overtreders van dit tegenwoordigh Edict in handen van de Raeden Fiscaelen van de Raeden voor de welcke de Actien sullen ingestelt zyn, met explicatie van den Staet van elcke saecke ofte van de Litispendentie; ende alsoo'er voortyts verscheyde Processen door onse respective Heraulten geintenteert zyn, de welcke onvervolght zyn gebleven, ende waer op de gene aldus geactioneert zyn, souden konnen excipieren op eene Litispendentie ofte pretenderen hun te bedienen van eenige andere exceptie ofte voorwendsel, wanneer die van de Caemer der Heraulten op nieuws souden ageren t'hunnen laste, ofte diergelijcke saecken souden resumeren, soo ordonneren Wy, dat die van de selve Camer hun sullen doen terhandt stellen binnen den tydt van dry ofte ten minsten vier maenden, eene generaele Lyste van alle dese Processen, ende ten definitiven sullen vervolgen die aengestelde Actien, die sy gefondeert sullen bevinden ofte soo niet, dat sy daer van sullen desisteren binnen den tydt van dry ofte ten minsten vier maenden daer naer; wel verstaende dat dese desisteringe niet en sal mogen geschieden ten zy by advies ofte kennisse van de respective Raeden Fiscaelen

ende naer dat die van de Camer der Heraulten alle de stucken van de Processen in questie sullen ter handt gestelt hebben aen de selve Raeden Fiscaelen, de welcke in die gevallen, alwaer die van de voorsz. Camer souden willen desisteren tegens hun advies, sullen hebben te resumeren ende te vervolgen de saecken ende actien die sy gesondeert sullen oordeelen.

Ende willende voorsien soo veel als het mogelijck is aen alle de ooghluyckingen ofte andere ongeregeltheden, soo verclaeren Wy dat onse Roys d'Armes ende Heraulten met de Overtreders van dit tegenwoordigh Edict oock niet en sullen mogen aengaen eenige Conventie ofte Transactie ten zy met interventie van de Raeden Fiscaelen der Raeden voor de welcke de saecke ofte actie aengestelt sal zyn, ofte sal hebben moeten aengestelt zyn.

X X X I X.

De Actien de welcke die van de Caemer der Heraulten sullen aenstellen inder voegen uytgedruckt in den 37. artikel, sullen vervolght worden onder Notitie, ende de Rechten van hunnen kant en sullen maer betaelt worden naer het eynde van de Saecke 't zy door Partye gecondemneert, 't zy door onse Roys d'Armes ende Heraulten, soo wanner sy sullen geageert hebben sonder Reght, behoudentlijck dat'men ten opsighte van de Rapporten sigh sal reguleren als te voren.

X L.

Onse Raeden Fiscaelen sullen in hunne respective Departementen egalijck tegens de Overtreders mogen ageren by preventie ende op den voet gelijck sy aenstellen onse andere saecken Fiscael.

X L I.

Alle de Procedueren sullen geinstrueert worden voor Commissarissen soo sommierelijck als het doenelijck wesen sal.

Ontbieden daerom ende bevelen aen alle onse Raeden, Rechteren, Officieren ende Onderdaenen, ende aen alle andere die dit aengaen sal, te bewaeren, achtervolgen ende onderhouden ende nauwkeurighlijck te doen bewaeren, achtervolgen ende onderhouden dit tegenwoordigh Edict in alle syne punten ende artikelen naer syne forme ende teneur, sonder verdragh, ooghluyckinge ofte gunste: ende op dat niemandt

daer van redenen van onwetentheyt soude konnen pretenderen, sullen dese Tegenwoordige gepubliceert ende geafficheert worden in alle onse Steden ende gewoonelijcke plaetsen in onse Provincien van de Nederlanden, willende dat aen de exemplairen die daer van sullen gedruckt zyn by Ordre van ons Gouvernement Generael geloof sal worden gegeven, even als aen het Origineel : WANT HET ONS ALSOO GELIET, des t'oirkonden hebben Wy dese Tegenwoordige onderteeckent, ende hebben onsen grooten Segel hier aen doen hangen. Gegeven tot Weenen den 11.sten December in't jaer ons Heeren duysent seven hondert vier-en-vyftigh, ende van onse Rycke het vyfthiende. Was geparapheert, *D^x. de Sil^a. v$_t$.* Geteeckent, MARIA THERESIA, leeger stont, *By de Keyserinne ende Coninginne*, tegengeteeckent, *Cornelius de Neny*, ende was daer aen gehangen met eene dobbele seyde Coorde, roodt, wit, geel en swart, den grooten Segel van Haere Majesteyt gedruckt in roodt Was, gesloten in eene vlecke Casse.

Ontbieden daer-omme ende bevelen onse seer lieve ende getrouwe die Cancelier ende Luyden van onsen Raede van Brabant, die Meyer van Loven, Amman van Brussel, Schouteth van Antwerpen, Gouverneur ende Drossaert van Limbourg, Valckenbourg, Daelem ende s'Hertogen-Raede, ende alle andere onse Justicieren ende Officieren die het aengaen sal, dat sy dese onse tegenwoordige Ordonnantie onderhouden ende achtervolgen, ende de selve stiptelijck doen onderhouden ende achtervolgen, sonder verdragh, faveur ofte dissimulatie, ende de selve doen publiceren ende placken in alle de Steden ende plaetsen van hunne respective Jurisdictien, op datter niemandt en soude connen bybrengen redenen van onwetentheyt, ende dat sy serieuselijck de handt aenhouden, dat de selve ponctuelijck geexecuteert ende geobserveert worde : WANT ONS ALSOO GELIEFT. T'oirconden hebben Wy, aen dese Tegenwoordige doen hangen onsen grooten Segel, gegeven in onse Stadt Brussel den 24. December in't jaer ons Heere 1755., ende van onse Rycken het festhiende. Was geparapheert, *V^a. v^t.* onder stont, *By de Keyserinne ende Coninginne in Haeren Raede*, was geteeckent, *J. F. de Vos*, den Grooten Segel van Haere Majesteyt, daer aen hangende met dobbelen steerte van parkement gedruckt in rooden wasse.

CAREL by der gratie Godts, Rooms Keyser altydt vermeerder des Rycx, Coninck van Castillien, van Leon, van Arragon, van beyde Sicilien, van Hierusalem, van Portugael, van Navarre, van Grenade, van Tolede, van Valentien, van Gallicien, van Maillorquen, van Sivilien, van Sardaigne, van Cordube, van Corsicque, van Murcie, van Jaën, van de Algarben, van Algezire, van Gibraltar, van de Eylanden van Canarien, van de Indien soo Orientale als Occidentale, van de Eylanden ende vaste Landen der Zee-Oceane; Arts-Hertoge van Oostenryck; Hertoge van Bourgondien, van Lothryck, van Brabant, van Limbourg, van Luxembourgh, van Geldre ende van Milanen; Grave van Habsbourg, van Vlaenderen, van Arthois, ende van Bourgondien; Pals-Grave van Tirol, van Henegauwe ende van Namen; Prince van Zwaven; Marck-grave des H. Rycx van Roomen; Heere van Salins ende van Mechelen; Dominateur in Asien ende Afriquen. Allen de gene die dese tegenwoordige sien sullen, Saluyt. Zynde onderricht, dat-men t'sedert eenigen tydt sigh niet alleenelijck niet exactelijck en heeft geconformeert naer de Pragmatique geëmaneert den 22. Junii 1696. op't stuck van de Uytvaerden ende het draegen van Rouw in onse Nederlanden, maer oock dat vele komen t'eluderen het gestatueerde door pratycken ganschelijck contrarie aen onsen wille, 't zy met de Carossen te bekleeden ofte te bedecken met gewast lynwaet ofte andere lugubre stoffen, 't zy met de Huys-genoten te kleeden in't bruyn ofte in grauw-bruyn, ofte by andere middelen, ende willende beletten diergelijcke ende andere misbruycken die men noch soude konnen in-brengen, Wy (by advies van onsen Raede van Staet, ende ter deliberatie van onsen seer-lieven ende seer-beminden Cosyn *Hercules Josephus Ludovicus Turinetti*, Marck-grave van Prié, Grooten van Spagnien, Ridder van't Ordre der Annonciade, van onsen Raede van Staet ende onsen Minister Plenipotentiaris tot de Regeringe van onse Nederlanden) hebben goet vonden tot onderhoudt van de Policie ende tot solaes van onse goede Onderdaenen, ende op dat onsen wille aen niemanden onbekent en zy, te vernieuwen de voorseyde Ordonnantie ofte Pragmatique.

Tot welcken eynde Wy Ordonneren ende Statueren, in den eersten ten opsichte van de Rouwen die men draeght voor de Conicklijcke Persoonen, dat een-ieder sal mogen draegen den grooten Rouw, dat is, den Mantel van Laeken langh tot op de voeten, ende de Vloesen op den Hoed; ende de Vrouwen kleederen van Laecken met Wielen van vloes op het hooft, gelijck-men gewoon is te doen voor de Vaders, Moeders, Vrouwen ofte Mans, welcken Rouw sal duren tot den dagh dat de Uytvaerden sullen zyn volbrocht, ende sal vervolgens mogen vermindert worden naer het saisoen ende goetvinden; ende aengaende de Huys-genoten, niemandt van hun en sal mogen

gekleedt worden met Rouw, wel willende dat de demonstratie die by de Meesters gedaen wordt gehouden worde voor genoeghsaem.

Wat aengaet den Rouw den welcken gedraegen wordt voor onse Ondersaeten, men sal geenen mogen draegen voor ander Maeghschap ofte persoonen, als voor Vader ende Moeder, Broeder ende Suster, Groot-Vader ende Groot-Moeder, ofte anderen Ascendent, Man ende Vrouwe, Schoon-Vader ende Schoon-Moeder, het selve toelaetende aen den Erfgenaem alhoewel hy den Overledenen van Bloede niet en soude bestaen, welcke Rouwen niet en sullen mogen wesen dan van eenen langen Mantel van Laken voor de Ascendenten, ende de korte Mantels oft kleynen Rouw voor de Collateralen.

Dat geen van de bovensz. Rouwen en sullen mogen gedraegen worden als den tydt van ses maenden te beginnen van den dagh van de af-lyvigheydt.

Geene Huys-ghenoten nocht dienst-Knechten, van wat fonctie sy mochten wesen, en sullen mogen gekleedt worden met Rouw, selfs oock niet die van de familie van den Overledenen, oft van de Kinderen oft Erfgenaemen van den selven.

Geene Hertogen, Princen oft andere persoonen, van alsulcke qualiteyt, conditie, oft ampt het mochte wesen, en sullen mogen behangen de Kercken, oft de Chooren der selve, nochte Capellen, met Fluweel, Laken, Baey, oft andere Stoffen, maer men sal alleenelijck mogen spreyen een Laken oft Baey op het Plavyssel alwaer het Lichaem van den Overledenen sal rusten, ter lenghde ende breede van het Graf ende van den Thuyn die het selve met Hetsen sal om-ringelen.

Wy verbieden oock van de Huysen ofte Camers van het Sterf-huys te behangen met Rouw van eenigh Laken, Baey ofte andere Stoffen, laetende alleenelijck toe van in de Salette daer-men de Complimenten des Rouws sal ontfangen, te leggen eene spraye van swerten Baey, ende swerte Gordynen aen de Vensters, Tafel-kleederen, ende decksels van stoelen oock sweert.

Niemandt, alwaer het van den eersten Edeldom ofte Qualiteyt, en sal sich mogen bedienen ofte doen maecken Carossen gestoffeert met Rouw van binnen nochte van buyten, nochte decksels, nochte huyven, van Rouw op de Peerden, op pene van confiscatie ende van hondert guldens amende.

Wy willen ende gebieden wel expresselijck, dat ons tegenwoordigh Reglement punctuelijcken worde onderhouden, verbieden aen alle Persoonen van wat qualiteyt ofte conditie sy mogen wesen, contrarie dies te doen, directelijck oft indirectelijck door eenige der voorseyde ofte andere middelen, hoedanigh die mochten wesen, alles oock op pene van te vervallen in d'amende van hondert guldens voor ieder contraventie, applicabel voor een derde t'onsen profyte, het tweede voor den officier die het exploit sal doen, ende het derde voor den aenbrenger.

Ontbieden daer-omme ende bevelen aen onse seer lieve ende getrouwe die Cancellier ende Luyden van onsen souvereynen Raede van Brabant, ende aen alle andere onse Justicieren, Officieren ende Ondersaeten, ende aen ieder van hen in 't besonder ende soo hem dit aengaen oft raecken sal, dat sy dit ons Placcaert terstont ende sonder uytstel doen kondigen ende placken alomme in alle Steden ende plaetsen hunder jurisdictie respectivelijck, alwaer men gewoon is uyt-roepinge ende publicatie te doen, ende daer-en-boven het selve doen onderhouden ende achtervolgen volgens syne forme ende inhoudt, procederende ende doende procederen tegens de Overtreders by executie van de penen ende amenden daer op gestelt, sonder verdragh, gunste ofte dissimulatie: *Want Ons alsoo gelieft.* Des t'oirconden hebben Wy onsen Segel doen hangen aen dese tegenwoordige. Gegeven in onse Stadt Brussele den sesden Februarii in't jaer ons Heeren 1720. ende van onse Rycken, te weten van het Keyser-Ryck het negenste, van Spagnien het seventhiende, van Hongeryen ende van Bohemen oock het negenste. Was geparapheert, *Grysp. vt.* onderteeckent, *A. V. Ghindertaelen.* Ende was gesegelt met den grooten Segele van Syne Majesteyt in rooden wasse daer aen uyt-hangende in dobbelen steerte van parquement.